

Základní kámen dobrých vztahů

Psychologové říkají, že kdo nebyl milován, má problém milovat; kdo nezažil úctu k sobě samému, nedokáže ji často projevovat ani vůči druhým; kdo neprožil opravdovou důvěru, má problém důvěřovat, věřit.

Čistě z lidského hlediska jsme v tomto směru všichni více či méně handicapovanými. Rodiče ani nikdo z našich blízkých nejsou dokonalí. Ne vždy nám projevují potřebnou lásku, úctu a důvěru. Tento handicap je nutné si připustit, přijmout ho. A náležitě pracovat s jeho důsledky pro vlastní život.

Nejde však v první řadě o to, uvědomovat si jen tento handicap. Mnohem důležitější je objevovat zdroj po nás požadované úcty a lásky k sobě samým a druhým. Když jsem se nedávno ptal studentů na přednášce o lidské důstojnosti na to, jak by třeba při hospitalizaci v nemocnici zdůvodnili svůj požadavek na laskavé a empatické zacházení ze strany lékařů a zdravotního personálu vůči nim, dostalo se mi odpovědi, že je to přece nárok vyplývající z lidské důstojnosti. Co je však základem této důstojnosti?

Zakoušet blízkost

Křesťanství od počátku hlásá, že důstojnost člověka je darem od Boha. Bůh nás stvořil ke svému obrazu. Přebývá v každém z nás. Chce v nás mít trvalý přítel (srov. Jan 14,23). Prožívat Boží přítomnost znamená vnímat především bezvýhradnou lásku Boha k nám, zakoušet jeho blízkost a něhu. Svátá Terezie z Lisieux to vyjadřuje jasně, když říká, že „je třeba denně vyvíjet úsilí žít v přítomném okamžiku, stále přijímat sám sebe se všemi svými chybami a se všemi svými hříchy, bez ohledu na to, co jsem či co právě cítím, že jsem, si uvědomovat, že Bůh, který se nikdy nemění, mě přijímá a miluje...“ Učit se vnímat Boží přítomnost znamená učit se přijímat sám sebe a v důsledku toho získávat i schopnost přijímat druhé. Zakouším-li, že jsem milován a ctěn, toužím milovat a ctít své bližní.

V objeveném deníku jednoho neurotika byla pasáž, ve které dotyčný hovoří o své přetrvávající neuroze a potížích, které ji doprovázely. Nebyl s to se jí

Pokud se radujeme z přítomnosti svých blízkých, z jejich darů a úspěchů a máme je rádi a v úctě i přes jejich nedostatky, jsme na správné cestě.

Ilustrační snímek Miroslav Novotný / Člověk a Víra

zbavit. Byl přítěží pro okolí, které ho nesnášelo. Velmi často byl od druhých vybízen k tomu, aby se změnil. I jeho nejbližší přítel mu stále dokola vyčítal jeho neurotičnost a podněcoval ho ke změně. Dotyčný si připadal bezmocný, jako v zajetí. Jednoho dne mu přece jen jeho nejlepší přítel řekl: „Nech toho! Nesnaž se být jiný! Mám tě rád takového, jaký jsi.“ Pod vlivem těchto slov neurotik ožil. Najednou byl jiný. UVědomil si, že se nemohl změnit, dokud nenarazil na někoho, kdo ho měl rád takového, jaký je.

Mnohdy, když se na nás někdo obrátí se svými těžkostmi ohledně vztahů, máme hned po ruce dobré rady, co by měl dělat. Hlavně se modlit.

A ujišťujeme ho také svými modlitbami. Jistě je to v mnoha ohledech správné. Nemělo by se však přitom zapomínat na to nejdůležitější. Vést druhé ke vnímavosti vůči Bohu, k Božimu přebývání v nich. Pomáhat jim nořit se do vlastního nitra, do bezvýhradné Boží lásky, která nás přijímá takové, jací jsme.

Proměna začíná v nitru

V evangeliu Ježíš říká, že všechno zlé vychází ze srdce člověka (srov. Mt 15,9). V našem nitru se odehrává něco významného. Třeba se nemění ten druhý

anebo životní okolnosti, jak bychom si v první řadě přáli, ale měníme se my, naše vnímání sebe samých, těch druhých i životních událostí.

Ovocem této proměny je rostoucí potřeba lásky a úcty. Pokud již nemáme takovou potřebu porovnávat se s druhými, shazovat je nebo se nad ně vyvyšovat, ale naopak se radovat z jejich přítomnosti, z jejich darů a úspěchů, mít je rádi a v úctě i přes jejich nedostatky, pak vezme, že jsme na správné cestě.

P. JINDŘICH ŠRAJER SDB,
vyučující etiky na Teologické fakultě
Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích